

ЛІНГВІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬК (СИЛ)

УДК 81'25.651.926

М.Б. Білан, канд. філол. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ТИПОЛОГІЯ ТЕКСТІВ ФРАНЦУЗЬКИХ СТАТУТНИХ ДОКУМЕНТІВ І ВІДТВОРЕННЯ ЇХНЬОГО ПРАГМАТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

У статті проаналізовано основні типи текстів французьких військових документів. Проведено класифікацію основних груп військових статутних документів та проаналізовано реалізацію їхнього прагматичного потенціалу.

Ключові слова: військовий переклад, військовий статутний документ, прагматика військового статутного документа.

Постановка проблеми. На сучасному етапі інтенсифікації співробітництва між військовими інституціями України та Франції значно зросли обсяги перекладу військових статутних документів збройних сил Франції, які використовуються структурними підрозділами Збройних Сил України в якості довідкових матеріалів з метою проведення ефективного реформування оборонного сектору. Це зумовило потребу у вивченні французьких військових текстів в оригіналі та перекладі, дослідженні трансформаційних процесів при перекладі військової документації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наразі питання перекладу військових документів проаналізовані лише в окремих роботах Г.М. Стрелковського [6,7], Л.Л. Нелюбіна [4], М.К. Гарбовського [1], С.І. Петрова [5], Н.І. Климович [2], Р.К. Міньяра-Белоручева [3] та інших. Водночас особливості перекладу французьких військових статутних документів українською мовою залишилися фактично поза увагою дослідників.

Мета статті – проаналізувати типологію статутних документів збройних сил Франції та шляхи відтворення їхнього прагматичного потенціалу.

Викладення основного матеріалу дослідження. При перекладі текстів військових статутних документів (ВСД) основним завданням перекладача є досягнення адекватності тексту оригіналу (ТО) і тексту перекладу (ТП). Ми навмисне використовуємо поняття адекватності, а не еквівалентності, тому що, на нашу думку, ці поняття варто розрізняти. Як зазначає О. І. Чередниченко, "адекватний переклад може бути еквівалентним на системному рівні (мова), тобто спиратися на міжмовні відповідники, але він може і не бути таким у разі, якщо формальний відповідник не передає функцію тексту оригіналу і комунікативну мету стосовно одержувача" [8, с. 234].

Еквівалентність зорієнтована на результат перекладу, на відповідність створюваного ТП оригіналу, адекватність має оптимальний, а не максимальний характер, тобто переклад може бути адекватним навіть тоді, коли кінцевий текст еквівалентний вихідному лише на одному з семіотичних рівнів або в одному з функціональних вимірів. Отже, еквівалентність важлива лише на рівні мовних одиниць, у той час як адекватність розглядається на рівні всього тексту.

Під час перекладу ВСД необхідно враховувати такі фактори:

- перекладач повинен мати спеціальні знання з військової галузі, інакше адекватний переклад даних текстів буде неможливий;
- необхідний високий рівень загальних фонових знань, тому що у військових текстах зустрічаються поняття з багатьох галузей наукового знання: історії, психології, соціології, релігії, економіки та ін.

Одночасно перекладачу слід враховувати такий важливий фактор, як пресупозицію. Пресупозиція – це

один із екстралінгвістичних факторів, засобів лінгвістичної когезії тексту. Поняття пресупозиції екстраполювалося з логіки і визначається як комплекс умов, виконання яких необхідне, щоб висловлення було зрозумілим. Головним із умов є наявність фонових знань, необхідних для взаємного розуміння автора військового тексту й адресата. Без спеціальних знань повноцінне розуміння тексту неможливе. Рівень знань повинен бути високий і містити фонові знання не тільки в галузі військової справи, але й у суміжних галузях. Пресупозиція відіграє домінуючу роль у військових текстах, тому що вони призначені для порівняно невеликого кола читачів.

Таким чином, перекладач повинен не тільки дуже добре володіти мовою й бути обізнаним у теорії й практиці перекладу, але й бути фахівцем у сфері військової справи, щоб "охоплювати" і сприймати макроструктуру ТО, тобто повний обсяг текстуальної інформації, у той час як фахівець із низьким рівнем семіотичної підготовки здатний сприйняти тільки мікроструктуру тексту, тобто його окремі фрагменти.

Одним із важливих аспектів адекватного перекладу ВС є відтворення прагматики, закладеної авторами цих текстів. Переклад як частина міжмовної комунікації включає в себе два мовленнєві акти, де другий являє собою проєкцію першого в культурі іншої мови. Іншими словами, це означає, що один мовленнєвий акт автор здійснює з урахуванням потенційного реципієнта. Щодо прагматики перекладу, важливим є той факт, що прагматичні відносини в мережі первинної комунікації МО при посередництві перекладача проєктуються на мережу вторинної комунікації МП. Детально аналізуючи прагматику перекладу, О.Д. Швейцер зазначав, що прагматичні відносини, які виникають у комунікативній ситуації МО, відтворюються в мовленнєвому акті МП у модифікованому вигляді, оскільки не буває двох абсолютно ідентичних актів комунікації. Подібні модифікації прагматичних відносин відбуваються не тільки через різні культури МО та МП, а також і різницю в сприйнятті тексту оригіналу перекладачем-реципієнтом, який одразу оцінює його з огляду на власну культуру та обсяг свого екстралінгвістичного запасу.

Таким чином, питомої ваги для здійснення адекватного перекладу французьких військових статутних документів набуває референційна інформація та пресупозиція як один з екстралінгвістичних факторів, що визначає комплекс умов, виконання яких є необхідне, щоб висловлювання було зрозумілим. Спираючись на цю тезу, вважаємо за необхідне розглянути типологію текстів французьких ВСД.

Матеріалом нашого дослідження слугували статутні документи сухопутних військ збройних сил Франції. З урахуванням загальної схеми керування збройними силами Франції, всі ВСД у нашому дослідженні поділяємо на три групи:

- документи стратегічного рівня;
- документи оперативного рівня;
- документи тактичного рівня.

Розглянемо детальніше кожний рівень.

За визначенням французьких військових лексикографічних джерел, стратегічний рівень – це "...рівень війни, на якому держава або група держав визначають цілі для захисту на національному та багатонаціональному рівнях і розгортають національні ресурси, особливо військові, для їх досягнення" [9, с. 152; 10, с. 18].

У військовому енциклопедичному словнику вираз "стратегічний рівень, стратегія" сформульовано так: це

– "...складова частина воєнного мистецтва, його найвищий рівень, що охоплює теорію та практику підготовки країни та її збройних сил до війни, планування та ведення операцій стратегічного масштабу і війни, в цілому" [12, с. 711].

ВСД стратегічного рівня – це тип документів, в яких визначається загальне керівництво військовими операціями, розгортанням сил (засобів) у чіткій відповідності до визначених цілей на військово-політичному рівні [12, с. 712].

Композиційна структура ВСД стратегічного рівня представлена на рис. 1.1 та 1.2.

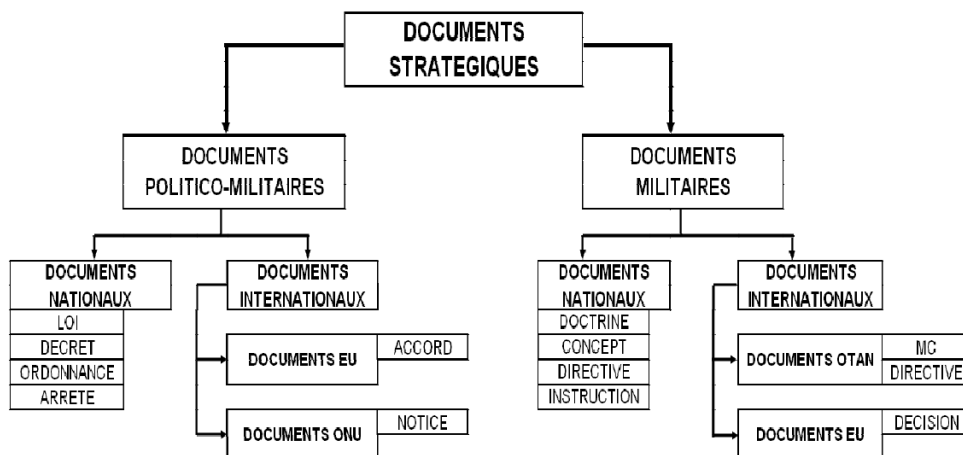


Рис. 1.1. Статутні документи стратегічного рівня (оригінал)

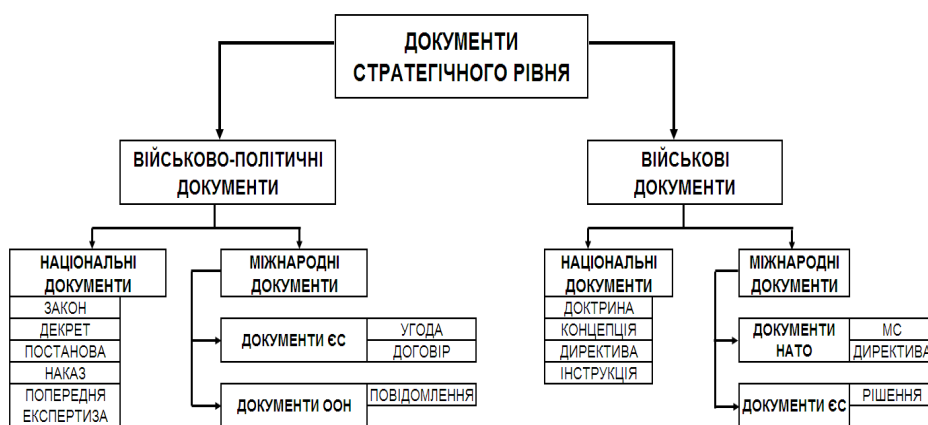


Рис. 1.2. Статутні документи стратегічного рівня (переклад)

Статутна документація стратегічного рівня збройних сил Франції поділяється на військово-політичну документацію стратегічного рівня та військову документацію стратегічного рівня. Військово-політичні документи стратегічного рівня поділяються на дві групи: національні документи (статутні документи, підготовлені та видані французькою стороною) та міжнародні документи (статутні документи, підготовлені та видані міжнародними організаціями, до складу яких входить Франція).

Військово-політична документація стратегічного рівня розглядається як така, що визначає засади загальної стратегії, тобто рівня, на якому держава або група держав визначає цілі безпеки на національному чи багатонаціональному рівні та використовує військові національні ресурси для їх досягнення. Військово-політичні документи стратегічного рівня поділяються на міжнародні та національні.

У національних статутних документах виділено такі різновиди статутних документів: закон, декрет, ордонанс, постанова, доктрина, концепція, директива, ін-

струкція. Міжнародні статутні документи поділяються на дві групи: документи ЄС та документи ООН.

Статутна документація оперативного рівня – це такі нормативно-правові документи, що охоплюють теорію та практику підготовки і ведення загальновійськових, спільних і самостійних операцій (бойових дій) об'єднаннями різних видів збройних сил [12, с. 712].

Структура документів оперативного рівня представлена на рис. 2.1 та 2.2.

ВСД оперативного рівня стосуються питань способу дій частин і підрозділів при виконанні відповідних фаз військової операції. Французький військовий словник визначає документацію оперативного рівня так: "... документація, що розробляється на такому рівні війни, де плануються та проводяться операції та широкомасштабні кампанії з метою досягнення стратегічних цілей на театрах воєнних дій або в зонах проведення операцій" [10, с. 152].

Усі ВСД оперативного рівня були поділені в нашому дослідженні на дві великі групи: французькі національні документи оперативного рівня та міжнародні документи

оперативного рівня. З метою їх систематизації було проведено їх класифікацію з утворенням груп документів за функціональними характеристиками, які показані на рис. 2.1. та 2.2.

Як видно з рисунків, усі національні документи були поділені на 5 основних груп.

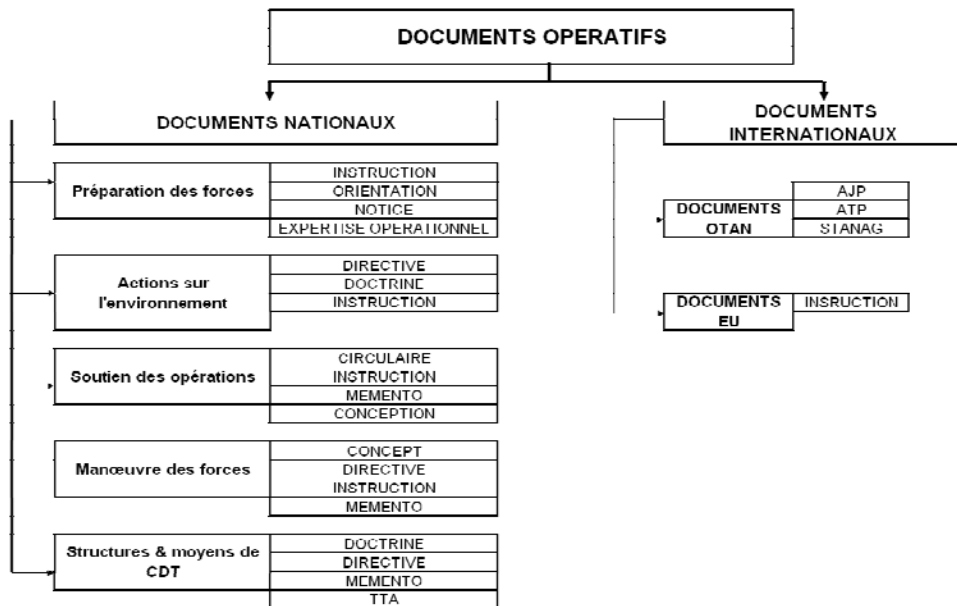


Рис. 2.1. Статутні документи оперативного рівня (оригінал)



Рис. 2.2. Статутні документи оперативного рівня (переклад)

Документація тактичного рівня – це такі "нормативно-правові документи, що регламентують підготовку та ведення операції частинами і підрозділами збройних сил" [12, с. 914]. За визначенням французького тлумачного словника, тактичний рівень "...це такий рівень бойових дій, на якому здійснюються планування та проведення бойових дій для досягнення військових цілей, які визначені як тактичні" [10, с. 24].

ВСД тактичного рівня визначають порядок дій окремих елементів у веденні операцій. Структура статутних документів тактичного рівня подана на рис. 3.1 і 3.2. Усі ВСД тактичного рівня поділяються на дві великі групи: міжнародні статутні документи тактичного рівня та національні статутні документи тактичного рівня. Національні документи в нашому дослідженні поділені на загальні та тактико-оперативні.

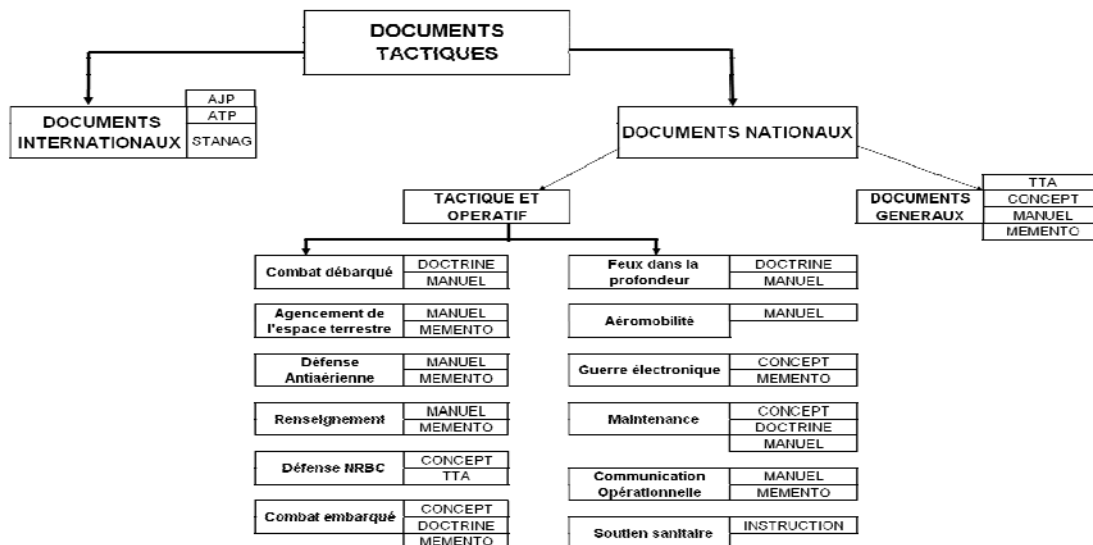


Рис. 3.1. Статутні документи тактичного рівня (оригінал)

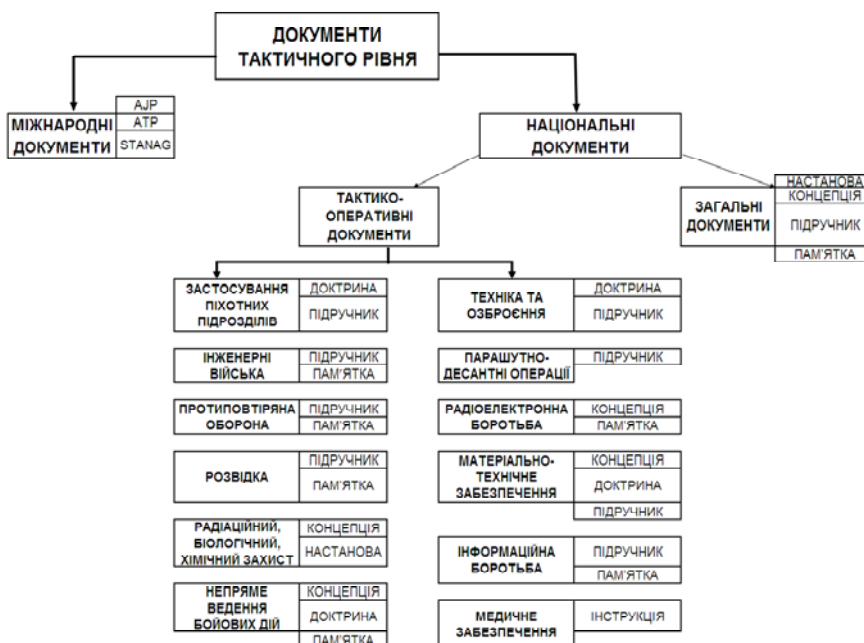


Рис. 3.2. Статутні документи тактичного рівня (переклад)

Систематизуючи всі тактико-оперативні ВСД, ми поділили їх на підгрупи з огляду на функціональне призначення кожної підгрупи. В результаті було отримано 12 окремих підгруп тактико-оперативних документів тактичного рівня. Група тактико-оперативних статутних документів виявилася найбільш чисельною.

Розглянемо детальніше структурно-композиційні та прагматичні аспекти зазначених документів, які використовуються на стратегічному, оперативному і тактичному рівнях.

Концепція (concept) – це такий тип ВСД, в якому сформульовано поняття або загальні ідеї проведення військових заходів, шляхи, за якими це має бути виконано та визначені підрозділи, що готові це здійснити [9, с. 84]. Прагматичні настанови такого різновиду ВСД

характеризуються описовою функцією, автор повідомлення лише узагальнено повідомляє певне явище або дію. Лексичний апарат характеризується загальноживаною лексикою з прихованим контекстом.

Є декілька різновидів концепції: концепція застосування сил, концепція операції та стратегічна концепція. Розглянемо детальніше кожний різновид концепції на прикладах.

Концепція застосування сил (concept d'emploi des forces) визначає загальні принципи, умови та кінцеві цілі застосування сил у конкретному стратегічному контексті. Використовується суто на тактичному рівні.

Проілюструємо уривок із французької концепції використання артилерії:

La nécessité d'actualiser le concept d'emploi de l'artillerie sol-sol résulte de la profonde transformation du contexte général d'engagement des forces terrestres, de l'accroissement considérable des performances des équipements et de l'élargissement du rôle des feux sol-sol.

Необхідність у доопрацюванні концепції використання артилерії виникла внаслідок глибоких змін методів використання наземних сил, значного зростання ефективності озброєння та розширення значення артилерійських ударів.

Концепція операції (*concept de l'opération*) на стратегічному та оперативному рівнях являє собою вид ВСД, в якому висловлюються наміри військового командування щодо використання сил, хронологія та місце для досягнення цілей із метою узгодження процесу використання наявних ресурсів.

Наведемо уривок із французької концепції стратегічного рівня, в якій описуються принципи допомоги збройних сил Франції африканським збройним силам із метою підтримання миру на континенті:

Le concept RECAMP, conçu et parrainé par la France, trouve naturellement sa place dans les grandes fonctions stratégiques de la politique française de sécurité et de défense. La fonction prévention constitue l'aspect majeur de RECAMP : elle se manifeste autant par un état d'esprit que par des actions permanentes et explique notamment le rôle majeur joué par les exercices. L'action à distance, ou fonction projection, représente l'autre aspect du concept.

Розробка та контроль виконання концепції RECAMP, покладено на Францію. Ця концепція включена до основних стратегічних функцій французької політики з безпеки та оборони. Функція попередження є головним елементом цієї концепції: вона імплементується не тільки через наміри, але і конкретні постійні заходи, головним елементом яких є проведення спільних навчань. Перекидання представляє собою інший аспект цієї концепції.

Стратегічна концепція (*concept stratégique*) являє собою ВСД, в якому описується загальний порядок дій з огляду на конкретну стратегічну обстановку. Така концепція визначає лише загальні принципи використання

військових, дипломатичних, економічних, психологічних та інших ресурсів для досягнення поставленої мети. Для ілюстрації стратегічної концепції наведемо уривок із Білої книги:

Scénario 3 – Atteinte à l'intégrité du territoire national hors métropole
 Dans cette hypothèse est envisagée une menace contre nos départements et territoires d'outre-mer, qui peut revêtir plusieurs formes : agression directe dans un but territorial – éventualité peu probable – ou actions indirectes de déstabilisation sur le territoire concerné.
 Un agresseur déterminé aurait peut-être l'avantage de la surprise, mais se heurterait lui-même, dans la majorité des cas à des problèmes importants liés à la projection de forces, compte tenu des distances d'intervention, des difficultés d'accès et des délais d'acheminement.

Сценарій 3 – Зазіхання на цілісність національної території поза межами метрополії
 У цьому випадку прогнозується виникнення загрози нашим заморським територіям та департаментам. Такі загрози можуть мати різноманітні форми: пряму агресію з метою захоплення території – така можливість мало вірогідна або непрямую агресію з метою дестабілізації ситуації на визначеній території. Агресор може використати фактор раптовості, однак він зіштовхнеться в більшості випадків з дуже серйозними проблемами, пов'язаними з перекиданням військ, враховуючи відстань, на якій здійснюється операція, труднощі доступу на територію та часовий фактор при доставці військ і техніки.

Головною рисою концепції є надзвичайна точність і стислість викладення інформації, динамічність та експресивність композиційної побудови текстового масиву, оскільки стислий текст сприймається швидше й запам'ятовується у великому обсязі [4, с. 94]. Стислість і лаконічність викладення пояснюється необхідністю представлення інформації, яка б не перевантажувала реципієнта, оскільки головною метою є необхідність ознайомлення із загальною ситуацією.

кретних фактів. Такий різновид ВСД визначає спосіб дій кожного рівня командування для розробки та проведення військових операцій з урахуванням цілей, поставлених вищим командуванням, наявних засобів та загальної обстановки.

Доктрина (*doctrine*) – це такий тип ВСД, в якому формулюються фундаментальні принципи, що визначають: яким чином дії збройних сил сприяють досягненню поставленої мети [9, с. 10]. Ці принципи мають імперативний характер, однак їх дотримання вимагає уточнення. Доктрина використовується на стратегічному, оперативному і тактичному рівнях і визначає головні напрямки проведення військових операцій та їх можливі варіанти. Прагматичні настанови, що повинні відтворюватися у перекладі у таких ВСД, здійснюють інструктивно-інформативну функцію, однак без використання кон-

Отже, доктрина – це сукупність загальних понять, виходячи з яких проводяться операції. Вона призначена для командування всіх рівнів.

Розрізняють загальновійськову доктрину (*doctrine interarmées*) і доктрину застосування сил (*doctrine d'emploi des forces*).

Загальновійськову доктрину розробляють відповідні служби Генерального штабу збройних сил Франції. Вона охоплює загальні питання життєдіяльності збройних сил (наприклад: загальновійськова доктрина з попередження криз, загальновійськова доктрина застосування сил (військ) при проведенні операції, загальновійськова доктрина з організації управління під час операції тощо). Проілюструємо уривок із загальновійськової доктрини командування при проведенні операції:

L'organisation du commandement en opération doit satisfaire aux principes suivants.
Continuité de la chaîne de commandement, pour garantir en toute circonstance un contrôle strict de l'ensemble des actions menées par les forces.
Unicité du commandement pour identifier à chaque niveau de responsabilité une seule autorité.
Permanence pour être à même d'apprécier en temps réel toute évolution de la situation et réagir en conséquence.
La permanence du commandement est systématiquement recherchée dès les premiers travaux de planification et jusqu'au retrait du dernier élément du théâtre.

Організація управління під час проведення операції повинна відповідати таким принципам:
Безперервність ланки управління для забезпечення за будь-яких умов жорсткого контролю над усіма діями підрозділів;
Єдиноначальність управління для визначення на кожному рівні відповідальності єдиного командування;
Постійність для того, щоб у режимі реального часу оцінювати всі зміни обстановки та відповідно на них реагувати. Постійність управління повинна підтримуватися постійно, починаючи від процесу планування і до виведення останнього підрозділу з театру воєнних дій.

Доктрина застосування сил визначає загальні принципи, згідно з якими повинні діяти окремі види

збройних сил під час проведення різних типів операцій. На тактичному рівні використовуються лише доктрини

застосування сил. У таких типах ВСД визначаються загальні принципи використання окремих родів військ (наприклад: доктрина застосування бронетанкових під-

розділів, доктрина застосування піхотних підрозділів, доктрина застосування підрозділів протиповітряної оборони та ін.).

Dans ce nouveau contexte, l'arme blindée, majoritairement cantonnée, pendant la guerre froide dans des actions de force. De plus, la formation donnée à ses personnels et les capacités des matériels qu'elle met en œuvre lui permet de répondre aux exigences nouvelles, tant dans un conflit de haute intensité, que dans des crises d'intensité moindre.

У цьому новому контексті, слід зазначити, що бронетанкові підрозділи, в період холодної війни, головним чином розміщувалися в ударних частинах. Проте, рівень підготовки таких підрозділів, їх озброєння та техніка дозволяє їм відповідати новим вимогам як при застосуванні в конфлікті великої інтенсивності, так і в конфліктах малої інтенсивності.

Доктрина не має чітко визначеної структури. Зазвичай вона складається зі вступу, кількох розділів і висновків. В окремих випадках до такого документа можуть додаватися схеми, рисунки та інші наочні матеріали.

Довідник (*mémento*) – це ВСД інформативного характеру, який містить у собі вибірку даних, зібраних із кількох документів із конкретного питання. Може розроблятися на оперативному і тактичному рівнях, однак найбільш розповсюдженим варіантом є довідник тактичного рівня. Прагматичні настанови такого різновиду ВСД мають на меті лише поінформувати потенційного реципієнта про певні дії або факти. При перекладі таких ВСД слід уникати неточних тверджень та узагальнень.

Довідник оперативного рівня висвітлює питання загального характеру, тобто питання, що стосуються всіх збройних сил (наприклад: довідник із системи зв'язку для багатонаціональних штабів, довідник повітрянодезавіаційних операцій, довідник з організації логістичного командування під час проведення операції).

Довідник тактичного рівня висвітлює питання, що стосуються конкретного роду військ або конкретних складових елементів збройних сил (наприклад: довідник із розмінування, довідник із системи командування наземного компонента, довідник постійних оперативних процедур застосування протиповітряної артилерії тощо). Наведемо приклад довідника тактичного рівня з використання систем КАРТАЖ:

*Pour répondre aux besoins en liaisons d'un PC une force projetée doit disposer de plusieurs types de supports de communications dont la radio HF pour les liaisons de moyennes et longues distances.
La radio HF trouve une place prépondérante en tant que support nominal dans certaines conditions d'engagement et pour des éléments ponctuels est nécessaire.*

*Для того, щоб забезпечити вимоги КП у зв'язку, сили, що перекидаються, повинні мати необхідну кількість засобів комунікації, серед яких обов'язково повинні бути високочастотні радіостанції зв'язку на далеку та середню відстань.
Високочастотні радіостанції мають особливе значення в структурі забезпечення, оскільки вони є обов'язковим елементом при певних умовах застосування підрозділів та для забезпечення функціонування окремих елементів управління.*

Керівництво (*manuel*) – це такий тип ВСД методичного характеру, в якому висвітлюються конкретні питання життєдіяльності збройних сил. Розробляється на оперативному і тактичному рівнях. Використовується найчастіше на тактичному рівні, значно рідше – на оперативному рівні.

На оперативному рівні даний тип документів висвітлює питання, що стосуються родів військ (наприклад: керівництво з організації та функціонування логістичної зони театру воєнних дій, керівництво з застосування інформаційної та комунікаційної систем на логістичному театрі воєнних дій).

На тактичному рівні керівництво висвітлює конкретні питання діяльності військ (наприклад: керівництво з логістичного забезпечення підрозділів аеромобільної бригади, керівництво з подолання перешкод, керівництво із застосування системи CARTHAGE тощо). Кожне керівництво на цьому рівні має своє позначення та номер, що дозволяє з назви визначити, якого роду військ стосується даний документ (наприклад: SIC 603/2, TTA 950 та ін.). У сухопутних військах збройних сил Франції прийняті такі скорочення для маркування керівництв:

- TTA (*tout armes*) – загальновійськові, тобто, призначені для всіх родів військ;
- SIC (*système d'information et de communications*) – інформаційні та комунікаційні системи;
- TRN (*transport*) – транспортування;
- ABC (*arme blindé et cavalerie*) – бронетанкові війська;
- INF (*infanterie*) – піхотні підрозділи;
- ALAT (*aviation légère de l'armée de terre*) – авіація сухопутних військ;
- ART (*artillerie*) – підрозділи артилерії;
- MAT (*maintenance*) – матеріально-технічне забезпечення;
- SAN (*soutien sanitaire*) – медичне забезпечення;
- TRS (*transmissions*) – підрозділи зв'язку;
- CAT (*commissariat de l'armée de terre*) – комісаріат сухопутних військ;
- GEN (*génie*) – інженерні війська.

Обсяги керівництва досить різноманітні (від 50 до 300 сторінок), так само, як і структура. Зазвичай усі керівництва досить насичені ілюстративним матеріалом та різноманітними додатками. Наведемо уривок для керівництва із застосування розвідувальної роти:

*Le peloton RASIT E est articulé autour de quatre stations. Le plus souvent placé en 2^e échelon, sur les flancs ou dans un intervalle, il participe à la recherche du renseignement, au sein de l'escadron, par la surveillance d'une zone donnée ou de points particuliers situés jusqu'à 40 km.
Le peloton RASIT E peut être employé directement aux ordres de la grande unité d'appartenance, soit de manière indépendante, soit en coopération avec les autres moyens électromagnétiques (RATAC de l'artillerie).*

*Взвод RASIT E складається з чотирьох станцій. Найчастіше він розташовується у другому ешелоні, на флангах або між підрозділами. Бере участь у пошуку інформації у складі роти, спостерігаючи за визначеною зоною або за конкретним об'єктом на відстані до 40 км.
Взвод RASIT E може бути використаний за прямим наказом командування з'єднання або разом з іншими засобами електромагнітної розвідки (RATAC в артилерії).*

Такі види ВСД, як: інструкція, директива, циркуляр, пояснювальна записка й орієнтування зустрічаються рідко серед вивчених нами французьких ВСД. Проте, ми вважаємо за потрібне дати їхній короткий опис.

Інструкція (instruction) – це "...документ загального характеру на постійній основі, який описує порядок дій з огляду на конкретну ситуацію" [11, с. 10]. Інструкція визначає мету, якої необхідно досягти, описує загальну думку або наміри командира та надає підлеглим необхідні вказівки, щоб діяти відповідно до його задуму. Такий ВСД використовується на стратегічному, оперативному і тактичному рівнях.

Директива (directive) – тип ВСД, що "...використовується вищими рівнями командування з метою визначення загальних інструкцій із конкретного питання" [11, с. 11]. Наприклад, директива з протипіхотних мін, директива з організації загальновійськового командування поза межами метрополії, директива з пошуку та порятунку під час бойових дій. Директива може бути призначена для стратегічного, оперативного і тактичного рівнів. Директиви тактичного рівня є малочисельними. Найбільша кількість директив розробляється для оперативного рівня.

Директиви стратегічного й оперативного рівнів визначають порядок дій із будь-якого питання, тобто, на відміну від концепції та доктрини, директива має імперативний характер. Директива як тип документа не має чіткої, стандартизованої структури.

Циркуляр (circulaire) – це ВСД, "... який має тимчасову дію та більш обмежений у своєму застосуванні, ніж інструкція" [11, с. 10]. Досить рідкісний тип документа.

Пояснювальна записка (notice) – ВСД методичного характеру, який надає загальні рекомендації законодавчого або статутного характеру. Досить рідкісний тип документа. Зазвичай розробляється для конкретизації певного кола питань.

Орієнтування (orientation) – ВСД інформативного характеру, в якому вище командування описує свої методи вирішення конкретного завдання. Досить рідкісний тип документа.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проаналізувавши типологію ВСД збройних сил

Франції, ми виділили в нашому дослідженні окремі типи ВСД, притаманні для стратегічного, оперативного і тактичного рівнів. Проаналізувавши суто французькі документи, ми визначили найбільш поширені ВСД: концепція, доктрина, довідник, керівництво і статутні документи, які є рідкісними серед ВСД (інструкція, директива, циркуляр, пояснювальна записка й орієнтування).

Перспективи дослідження полягають у подальшому теоретичному й експериментальному вивченні перекладознавчих аспектів перекладу ВСД, проведенні концептуального аналізу військових текстів, визначенні перекладацьких стратегій, застосуванні запропонованої схеми аналізу для дослідження перекладів текстів інших жанрів.

Список використаних джерел

1. Гарбовский Н.К. Синтаксические особенности французских военных текстов: дис. канд. филол. наук : 10.02.05 / Гарбовский Николай Константинович. – М., 1982. – 198 с.
2. Климович Н.И. Сопоставительное статистическое и семантическое моделирование военного текста : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.20 "Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание" / Н.И. Климович. – М., 1987. – 20 с.
3. Миньяр-Белоручев Р.К. Общая теория перевода и устный перевод / Р.К. Миньяр-Белоручев – М. : Воениздат, 1980. – 237 с.
4. Нелюбин Л.Л. Перевод боевых документов армии США / Л.Л.Нелюбин – (2-е изд., перераб. и доп.). – М. : Воениздат, 1989. – 269 с.
5. Петров С.И. Особенности современного немецкого военного текста : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 "Германские языки" / С.И. Петров. – Калинин, 1980. – 15 с.
6. Стрелковский Г.М. Перевод боевых документов Бундесвера / Г.М. Стрелковский – М. : Воениздат, 1970. – 210 с.
7. Стрелковский Г.М. Теория и практика военного перевода: немецкий язык / Г.М. Стрелковский – М. : Воениздат, 1979. – 272 с.
8. Череди́нченко О.І. Про мову і переклад / Череди́нченко О.І. – К. : Либідь, 2007. – 248 с.

Джерела довідкової літератури

9. AAP-6 Glossaire OTAN de termes et definitions français et anglais. – Paris : 2002. – 421 p.
10. Glossaire interarmées des termes et expressions relatifs à l'emploi opérationnel des forces. – Paris : 1999. – 148 p.
11. Méméto de correspondance militaire à l'usage de l'officier d'état-major. – Paris : 1997. – 105 p.
12. Военный энциклопедический словарь / пред. гл. ред. комиссии С. Ф. Ахромеев. – М. : Воениздат, 1986. – 863 с. с ил., 30 л. ил.

Надійшла до редколегії 24.02.16

М. Билан, канд. филол. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ТИПОЛОГІЯ ТЕКСТОВ ФРАНЦУЗСКИХ УСТАВНИХ ДОКУМЕНТОВ І РЕАЛІЗАЦІЯ ІХ ПРАГМАТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦІАЛА

В статті здійснено аналіз основних типів текстів французьких військових документів. Проведено класифікацію основних груп військових уставних документів і проведено аналіз реалізації їх прагматического потенціала.

Ключевые слова: военный перевод, военный уставный документ, прагматика военного уставного документа.

M. Bilan, PhD in Translation, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

FRENCH ARMY REGULATION DOCUMENTS TYPOLOGY AND THE REALIZATION OF THEIR PRAGMATIC POTENTIAL

The article deals with the main types of texts French military documents. The research contains the classification of the main groups of military army regulation documents and the analysis of the realization of their potential pragmatic.

Keywords: military translation, military regulation document, pragmatic of military regulation document.